siyasal kültürel dergi

rızgari

kovara rêzanî û çandî

• BIJI TÊKOŞÎNA RIZGARIYA NETEWÎ Û CIVAKIYA KURDISTAN •

Sürece devam ve bir kaç söz

Berdewama pêvajokê û çend gotin

☐ Bundan 11 yıl önce Rızgari Türkiye'de yayına başlamıştı. Aradan geçen bunca yıl ateş hattında vuruşarak, bir çok baskı, tehdit ve temelsiz suçlama ve karalamaları göğüsleyerek, Kürdistan'ın siyasal, ideolojik-teorik sorunlarını cesaretle tartıştık ve savunduk. Yayınımızı 1983 yılına kadar şöyle ya da böyle devam ettirdik. O günden bu yana ülkede yayın olanağı kalmadı, kadrolarımız tutuklandı, maddi olanaklar daraldı. Şimdi yeniden yayına devam edeceğiz. 10. sayımız biraz biçim değiştirerek, 21 Mart'ta Newroz'la birlikte çıkacak. Rızgari, 1976 yılın da yine 21 Mart Newroz günü ilk olarak çıkmıştı..

☐ RIZGARÎ berî 11 salan li Tirkiyê dest bi weşana xwe kirîbû. Ev salên me bi şer û di bin agir de derbas bûn. Me pirsên Kurdistanê îdolojîk, siyasî û teorîk li hember tirsfirandin, bindestî û reşkirina bê bingeh bi mêrxwasî pêşve bir û parast. Me weşana xwe her wiha ta 1983 yan berdewam kir. Ji wê rojê pê ve li welat tu îmkanên weşanê neman, qadirên me hatin girtin, îmkanên materyal qut bûn. Emê vêga cardin ji nû ve dest bi weşanê bikin. Hejmara me ya 10' emîn xwe bi şeklî hinek guhertî wê 21' ê Adarê bi NEWROZ ê re derdikeve. Rizgarî di 21' ê

10

RIZGARİ, savunduğu tezler yüzünden, yalnız sömürgeciler tarafından değil, çok ilginçtir, "sol" ve "demokrat" güçler tarafından da adeta afaroz edildi. Tecrit edildi. Her türlü saldırıya uğradı. Bugün aradan uzun yıllar geçmesine rağmen görünen odur ki, Rızgari'nin savunduğu tezler hayata geçmiş, bir çok kişi ve siyaset tarafından hep birlikte savunuluyor. Buna seviniyoruz ve bundan kıvanç duyuyoruz. Artık, Türkiye'de ya da Orta-Doğu'da Kürt halkından her vesile ile bahsetmek yarışı var! Kürt halkının sorunları şöyle ya da böyle ele alınmaktadır. Belki de bu, Avrupa'nın verdiği bir "cesaret"tir. Belki de, muhtevada bir değişmedir. Ama, olumludur. Artık, Kürdistan'ın uluslararası bir sömürge oluşu, Kemalizm olgusu ve tahribatları, ulusal kurtuluş mücadelesi, ittifaklar vb.. konuları tartışılabiliyor. Önemli olan bunun ülkede kitlelere götürülmesi ve Avrupa'da bir fantazi olmaktan kurtulmasıdır. Böylece bazı şeylerin teslimi de zorunlu olacaktır. Artık bir çok konunun inkarı mümkün değil. Böylece belki de Rızgari afaroz edilmekten kurtulacaktır. Eğer ciddi ve samimi bir devrimcilik yapılacaksa, eğer siyasette namuslu olunacaksa ve kişisel hırsları, menfaatleri ile hareket etmiyorlarsa, bunu el altından gündeme getirmiyorlarsa, cesaretle bazı şeyleri teslim etmelidirler. Ve eskiye dönülmemelidir...Bu, bir temennidir şimdilik. Kimse *"ben yanlış yaptım, doğru olanı karaladım vb..."* demiyor. Alıntılar, satır ve paragraflar bile dip not verilmeden kopye ediliyor. Durum açık ve nettir. Karanlıkta kalan bir şey yok. Ama, zorla kılıflandırmak da kolaydır. Bundan sonraki süreçte sorunları

Adara 1976 an de jî, roja Newrozê derketibû.

Rizgarî ji ber parastina têzên xwe, ne tenê ji aliyê qolonyalistan, lê pir ecêb e, ji aliyê hêzên "çep" û "demoqrat" jî hat afaroz kirin. Ji her alî hêriş lê hate girtin. Îro, piştî derbasbûna hewqas salan yê ku dixuyê ew e; tezên Rizgarî di jiyanê de cîh girtine û ji aliyê pir kesan têne parastin. Em bi vî dilşa û kêfxweş dibin. Li Tirkiyê yan jî li Rojhilata Navîn êdî bi her wesile behsa gelê Kurd heye! Problemên gelê Kurd bi vî, yan jî bi wî awayê tên qalkirin. Dibe ku ev "cesaret" dayineke Ewropî be. Dibe ku guhertineke bingehî jî be . Lê belê pozîtîf e. Êdî danûstandin li ser problemên Kurdistan tên kirin; wek qolonî bûyina wê ya navnetewî, tehrîbatên Kemalîzm, têkoşîna rizgariya netewî, tifaqan ûwd...Ya girîng ew e ku mirov van tiştan bigîhîne gelê me li welat, ango neke fantaziyek li Ewropa. Wê bi vî awayî pejirandina gelek tiştan jî mimkin be. Înkara gelek têman êdî mimkin nîne. Dibe ku bi vî şiklê Rizgarî jî êdî neyê afarozkirinê. Ger şoreşgeriyek cêdî û samîmî bê kirinê, ger di siyasetê de mirov bi namûs û şeref be û bi hêrs nebe, mafên xwe yên şexsî nede pêş û ku van tiştan di bin dest neyînîn holê, divê ew hin tiştan bi mêrxwasî qebûl bikin. Û divê berepaş neyê vegerandin...Ev hê xwestekeke. Kes nabêje: "Min şaşî kir, min ya rastî reşkir ûwd.." Bê ku navê eslên wan bên nivîsandin, perçe û satir û perexraf tên kopî kirin. Rewş xwiya ye. Tu tişt di tariyê de nemaye. Lê bi zorê sergirtin û kiraslêkirin hêsane. Ji vê demê şun de di axaftinan de, anîna qanit û berçavkirin wê pêwist be.

Ji derketina Rizgarî ta îro helbet, pir tişt hatin guhertin. Em bi

rızgari

2 Aylık Kürtçe-Türkçe dergi / Kovara 2 mehî □ Xwedî û Berpirsiyar / Sahibi ve Sorumlusu; *Ruşen ARSLAN* □ Navnîşan / Yazışma adresi; *Poslagerkarte: 016217 B, 4200 Duisburg 1, BRD* □ Biha / Fiyatı; *300TL; 2DM; 2SF; 6FF; 2,5G; 6Skr; 1£; 100DRH*

tartışırken, somut belge ve bilgileri gündeme getirmek gerekecektir.

Rızgari'nin çıkışından bu yana elbette çok şey değişti, biz de. Ama, Rızgari'nin tesbitleri ortada ve hayata geçmiş durumdadır. Somuttur. Yapılan bunca saldırı ve suçlamayı mutlaka bilimsel olarak sahipleri ortadan kaldırmalıdırlar. Uluslararası siyasal durum ve reel sosyalizm de her yanı ile ortadadır. Sağa sola çekmenin hiç bir yararı yoktur. Şimdiye kadar da olmadı...

Yazdığımız ve çizdiğimiz her şeye yanlışları ve doğruları ile sahibiz..Bazı hataları da biliyoruz, yer yer de tartıştık ve belirlemekten kaçınmadık. Her kes bunu yapmalıdır. Artık hataları tekrarlamak mümkün değildir. Dün erkendi ama, bugün artık geçtir. Tüm siyasal grupların ve Rızgari'nin dediklerini detaylı olarak inceledikten sonra şu noktada karar kıldık: *Kürdistan'ın ideolojik-teorik ve siyasal sorunlarını tartışmaya, kalınan yerden devam etmeye zorunluluk vardır. Bu mazlum halkı ve ülkesini dünya'da sahipsiz bırakmamak bizim görevimizdir. Herkesle ve her düzeyde sorunlarımızı tartışmak, savunmak cesaretine sahip olmalıyız.*

Rızgari, Kürdistan'da merkezi bir proletarya partisinin oluşturulmasını gerekli görmektedir. Bunun yaratılması çabalarına her katkıyı sağlamak ve her fedekarlıkta bulunmak kararındadır. Önüne, bu genel perspektif içinde Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin hedeflerini, örgütlenmesini ve oluşturulmasını koymuştur. Burada yerini alacaktır. Somut bir programla bunun oluşması için asal bir görev yapacaktır. İşin burada durmayacağını da bilmektedir. Tüm süreci bunu açıkca göstermektedir.

Hiç bir hizip ve ayrılık'ın meşrulaştırılmasından yana değiliz. Muhalefet namuslu bir anlayıştır, kendi içinde kalıp mücadele etmelidir. Her önüne gelenin ayrılıp, siyaset oluşturmasını rahatlık ve "özgürlük" olarak tanımlıyoruz. Senelerce merkezi kararlara katılanların "özgürce" ayrılık koymalarının çok sağlam güvenceleri ve temelleri olmalıdır.

Em bi xwe jî. Lê tesbitên Rizgarî li pêş me ne û di jiyanê de pêk hatine. Li ber çav in. Xwediyên van hêriş û gunekirinan dibê bi xwe vana bi zanistî ji holê rakin. Rewşa navnetewî û sosyalîzma real jî bi her tiştên xwe ve li ber çav in. Tu feyda zîpikbadanên çeperast tune ye. Heta vêga jî tunebû.

Em xwediyê hemû tiştên xwe ne, yên ku me nivîsiye û derxistiye, rast yan jî xelet...Em hin xeletiyên xwe jî zanin. Me cîh bi cîh li ser axaft û ji vê yekê nereviyane. Pêwist e herkes vî tiştî pêkbîne. Êdî tekrarkirina xeletiyan ne mimkin e. Do zû bû lê îro dereng e. Piştî ku, me baş lêkolîn li ser gotinên Rizgarî û hêzên din kir, me li ser vê deqê qerarê xwe da: Pêwist e, ku em, ji ciyê xwe yê mayîn, li ser problemên Kurdistan yên teorî, siyasî û îdeolojî berdewam bikin bidin û bistînin. Em vê gelê mazlûm û welatê wê nikarin li dinyê bi dinyê bi tenê bihêlin. Xwedîbûn wezîfa me ye. Dibê em bikaribin li her derê, bi herkesî re problemên xwe biaxivin-biparêzin û xwedî lê derkevin.

Rizgarî pewîst dibîne ku li Kurdistan partiyekê navendî ya proleter bê avakirinê. Ji bo pêkhatina vî jî di wê qerarê de ye ku çi fêdakarî jê bê, wê bîne cîh. Di vê perspektifê de daniye pêşberê xwe ku Eniya Rizgariya Netewî ya Kurdistan bicivîne hev û ji bo gihîştina hedefên wî sazûmanî pêk bîne. Wê Rizgarî li vê derê ciyê xwe bigre. Zane ku kar bi vî tenê naqede. Derbasiya Rizgarî jî vîna vekirî nîşan dide.

Em ne li gel meşrû kirina tu hizb û veqatandinê ne. Mihelefet rêkekî bi şeref e, dibê di nav xwe de bimîne û têkoşîn bide. Her bêber kî rabe veqete û siyaset deyne, em viya rehetî û "azadî" dibînin. Yên ku bi salan qerarên navendî(merkezî) rast dibînin, gava bi azadî vediqetin pêwist e xwediyê bingeh û baweriyên zor mezin bin.

Gava mirov li paş mêze bike, dibê mirov gelek tîtîz û cêdî li ser bûyerên di polêz û dadgeh û girtîgehan de bûne, lêkolînê bike. Dibê em bê tirs herin ser van tiştan. Gerek em bikaribin ji mirov û

Dönüp geriye bakılınca, polis, savcılık ve mahkemelerde, cezaevlerinde olan bitenleri titizlikle ve ciddi olarak incelemeliyiz. Bunun üzerine cesaretle gitmeliyiz. Neden bu kadar dökülme olduğunu, eksik ve yanlışın nerede bulunduğunu tesbit etmeliyiz, gelecek kuşaklara ve örgütlenmelere somut öneri ve belgeler sunmalıyız. İhanetlerin, döneklerin, itirafların vb.'nin nasıl ortadan kaldırılacağını açıkca belirtmeliyiz..Gözlerimiz bulunduğumuz alanlardaki kapitalist sistemin verilerinden, ülkemize dönmelidir, gerçekleri görmeliyiz. İç işlerimizi, gizli yanlarımızı teşhirden, onun bunun yanında tartışmaktan vazgeçmeliyiz. Bir "demokratı" tavlamak için verilecek ödül, bizim iş işlerliğimiz, Kürdistan'daki siyasal yapıların teşhiri değil, eğer karşımızdaki demokrat ve bizi kullanmıyorsa, bizzat onun muhtevasıdır, bu olmalıdır, bizden başka şey istenmemelidir...

Eleştiri özgürlüğü yoktur. Suçlama ve karalama ayıptır. Devrimciliğe sığmaz. Eleştirinin maddi temeli olmalıdır. Bilimsel olmalıdır, geliştirmeli ve ileriye yöneltmelidir. Bizi birleştirmelidir. Her söyleneni mutlaka belgelemeliyiz. Bu aynı zamanda eleştiriye tahamülü de getirir; sinirlenmek, kimseye söz hakkı tanımamak, dedi-kodu yapmak, bir iki cümleyle bugünün dünya pratiğinde işlerin içinden çıkmak maddeten mümkün değil, bunu her kes bilmelidir. Akıllar başlara devşirilmelidir. Şizofrenik eğilimlerle siyaset ancak kişisel tatmini getirecektir.

Siyaset dürüstlüğü, saygıyı, sabırlı olmayı ve namuslu olmayı gerektirmektedir. Bugünkü, pragmatist anlayış içinde bunların ne zor şeyler olduğunu biliyoruz, ama, buna mecburuz.

Şimdilik diyeceklerimiz bunlardır.

Saptanan doğru hedeflerde birlik için ilerlemeliyiz. İşleri sıkı tutmalıyız. Bir kere daha bunu belirlemek gerekliydi. Temel vazgeçilmez hedefleri gözardı etmeden, somut ve pratik sorunların çözümü gerçekleştirilmelidir. Kısa vadeli, günü birlik çıkarlar uğruna, temel ve uzun vadeli çıkarların ertelenmesi kimseden is-

hunakên pêş xwe re hin hesab û wereqnên berçav bidin, ka gelo çima evqas mirov hilweşiyan. Şaşî û kêmasî di kuderê de bûn, tesbît bikin. Divê em vekirî bêjin, bi çi awayî mirov karibe hewqas îxanet û îtirafan ûwd.ji holê rake...Dibê çavên me ji bûyerên sîstema kapîtalîst vegere ser welat û em rastiyan bibînin. Dibê em kar û barên xwe yên hundurî ji derva re eşkere nekin, dev jî eşkerekirina axaftina nav xwe ya dizî berdin. Ji bo qezençkirina "demoqratekî" ne pêwist e ku em xebatên xwe yên hundurî û hêzên li Kurdistan teşhîr bikin. Ger ew kes demoqrat be û ku naxwaze me ji bo armanca xwe bi kar bîne, vê yekê naveroka wî ye. Dibê ev wilo be û ji me tiştek din neyê xwastin...

Azadiya rexnegirtinê tune. Reşkirin û sûclêkirin şerm e. Ji çarçavê şoreşgeriyê derbas dibe. Dibê rexne, bingehên wê hebe. Bi zanistî be, bigihîne û pêş ve bibe. Me kom bike bîne cem hev. Dibê, her gotina me xwedî bingeha dirust be. Ev tehemula rexneyan jî bi xwe re tîne. Dibê, bira herkes zanibe ku mirov bi hêrs û diredir nagihîje tu armancekê. Mirov mafê axaftin bide yên din jî. Ji nav karên vê demê bi du sê hevokan derketin ne mimkin e. Gerek mirov hişê xwe bîne serê xwe. Meylên şîzofrenî ji xwe hezkirina şexsî tenê tîne.

Siyaset, sebir, rastî, qedirgirtin û bi namûsbûn pêwist dibîne. Em zanin ku ev di nav van rojên fikrên mafperestî(pragmatîk) de gelek dijwar e, lê em pêwîstê vê yekê nin.

Gotinên me vêga ev in.

Dibê em ji bo yekîtiya armancên hatine danîn pêş ve herin. Pêwîst e em karên xwe baş û cidî bigrin. Gotina vana, careke din, hewce bûne. Bê ku mirov armancên girîng yên bingehî ji bîr bike, dibê karên pratîk yên berdest bên çarekirin, pêk bên. Ji bo mafên demkurt û rojane pêwist e ji kesî neyê xwastin ku ew dest ji mafên bingehî yên demdirêj berdin. Dibê em bîr û baweriyên xwe vekirî û bi dilpaqijî deynin meydanê.

Em silav û qedirzaniyên xwe ji wanên şehîd ketine, seqet û nex-

tenmemelidir. Görüşlerimizi açık ve net ortaya koymalıyız.

Bu yolda şehit düşen, sakat ve hasta kalan, cezaevlerinde çile dolduran tüm militanlara, dostlarımıza selam ve saygılarımızı iletiyoruz

Yaşasın Kürdistan
Yaşasın Kürt halkının kurtuluş mücadelesi

RIZGARİ

NEWROZ üzerine *

□ 21 Mart yayınımızın çıkış günü, aynı zamanda Newroz bayramıdır. Orta-doğu'da İran, Afgan ve Beluci halkları ile birlikte Kürt halkı da bu bayramı kutlamaktadır. Tarihi bir geçmişi olan Newroz'un türkçe karşılığı *Yenigün*'dür.

Newroz ile ilgili değişik rivayetler vardır. Ancak, kaynak aynıdır. Değişikliğine rağmen kitleler bu bayram ile neyin sembolleştiğini ve neyin anlatılmak istendiğini bütün yönleri ile bilirler. Newroz'da sembolleşen, kötülüğe, zulme ve sömürüye isyandır. Bunların yerine, iyiliğe, kardeşliğe, aydınlığa; kısaca zulümsüz ve sömürüsüz bir topluma ulaşma arzusudur.

Devrimciler, kendi halklarının demokratik muhtevalı değerlerinin mirasçısıdırlar. Kendi tarihi geçmişi üzerine oturmayan ve ta-

weş mane, ji giş milîtanên ku hê di girtîgehan de rojên xwe bi zehmetî tijî dikin û ji dostên xwe re dişînin.

Bijî Kurdistan
Bijî têkoşîna rizgariya gelê Kurd

RIZGARÎ

Li ser NEWROZÊ *

□ Bîst û yekê Adarê roja yekemîn car roja weşana me û cejna Newrozê ye. Li gel gelên Îranî, Afganî û Belûcî gelê Kurd jî, di Rojhilata Navîn de vê cejnê pîroz dike. Newroz di dîrokê de ciyeke kûr digire û bi tirkî tê manaya "yeni gün"

Derheqê Newrozê de çîrokên cuda cuda tên gotin. Lê bingehên wan wekî hev in. Hin cudabûn têde hebin jî, dîsa jî piraniya gel, dizane ku tê çi manayê û pê çi tê sembolkirin. Bi Newrozê, serhildana dijî zilm û xerabî û kedxwarî tê sembolkirin. Di şûna van tiştan de, daxwaziya başî, birayetî, ronahî û gihîştina civateke bêzilm û bêkedxwarî ye.

Şoreşger xwediyê naveroka nirxên (qiymet)gelêriya xwe yên demokratîk in. Tevgerek şoreşger ku li ser dîroka gelê xwe ranebû be

www.netewe.com

rihteki devrimci değerlerin, oluşumların mirasçısı olmayan bir devrimci hareketin başarı şansı azdır. Esikliğine, aksaklığına rağmen geçmişe sahip çıkmak ve bunu günümüzün bilimsel, teorik belirlemeleri içinde eriterek, tekrar halka götürmek zorunluluğu vardır.

Orta-doğu'da Kürt ulusunun emperyalist-sömürgeci bölünmüşlüğünün her bir parçası üzerinde olan emperyalizme bağımlı sömürgeci devletler, nasıl ki, bütün olarak Kürt ulusunun ulusal demokratik değerlerinin gelişmesine engel olmak ve giderek bunu yok etmek amacındaysalar, bu halkın ulusal demokratik değerlerinin bir parçası olan Newroz'un kutlanmasına da karşıdırlar. Nasıl, emperyalist-sömürgeciler tarafından kendisine vurulan zincirlere boyun eğmemiş, ve bunları parçalamak için mücadele eden Kürt ulusu sürekli olarak direnmiş ise, sömürgeciliğe ve kendisine yapılan zulme karşı duruşunun bir parçası ya da sembolü olan Newroz'un da, bütün baskılara ve engellemelere rağmen kutlanmasında direnmiştir. Ve günümüzde tüm çabası ile bu bayramın kutlanması için direnmektedir.

Kürt toplumunun yok edilmesi, değerlerinin asker postalları altında çiğnenmesi, onursuz ve köle bir toplum haline getirilmesi politikası ve eylemine bağlı olarak Newroz geceleri, Kürdistan'da özgürlük isteminin sembolü haline gelen ateşlerin yakılmasından sonra, Kürt ulusunun üzerindeki emperyalist-sömürgeci baskı ve ezme eylemleri bir kat daha arttırılır. Her Newroz, kendisi ile birlikte kitle tutuklamalarını, kanlı operasyonları getirir. Kürt tarihi bunun canlı örnekleri ile doludur.

Sömürgeciliğin vahşetini arttırmasının nedeni, kuşkusuz, Newroz'un sadece bir bayram olarak Kürtler tarafından kutlanması değildir. Çünkü, sömürgeciler, kendi sömürge politikalarına ve uygulamalarına ters düşmeyen bir dizi bayramın Kürtler tarafından kutlanmasına karşı çıkmıyorlar. Hatta, çoğu kez, politikaları gereği, bazı bayramların kutlanması ve giderek yerleşmesi için

û xwediyê mîrasên nirxên giranbiha yên gelê xwe ne. Bê vê yekê şansê wê yê serketinê kêm e. Bi kêmbûn û kêmasiya wî, pêwîst e, em xwedî li dîroka xwe derkevin û li gor rewşên rojên xwe, di nav têzên teorîkiyênn zanistî de, bihelînin û carekî dinê, bibin ber gelê xwe.

Li Rojhilata Navîn dewletên qolonyalîstên, girêdayî yên împeryalîzmê ku Kurdistan bi parvekirina împeryalîst-qolonyalîst xistine destên xwe; ku çawa naxwazin têkoşîna mafê neteweyî ya Kurd pêşve here û çawa ku dixwazin wî ji erdê rakin. Her wisa jî li dijî Newrozê ne. Ji ber ku Newroz jî parçeyekî ji çand û nirxa (qiymeta) gelê Kurd ya têkoşîna neteweyiya demokratîkî ye. Çawa ku gelê Kurd ustuyê xwe ji nîrê bindestiya împeryalîst-qolonyalîstan re xwar nekiriye û ji bona qetkirina van zincîran têdikoşe û herdem berxwedaye, her wisa jî li dijî zilm û zordariyê, bindestiyê; Newroza xwe pîroz kiriye û wê ji xwe re kiriye parçeyekî ji nîşana têkoşînê. Gelê me, di van rojên me de jî, ji bo pîrozkirina vê cejnê gav bi gav pêşdetir dihere.

Li dijî polîtîkaya, ku daxwaziya wê, gelê Kurd ji qadê(meydan) rake û nirxên wê di bin şekalê leşkeran de bipelixîne û bike civateke bêheysiyet, piştî pîrozkirina şeva Newrozê bi dadana agir, ku bûye wekî nîşana azadîxwaziyê, li Kurdistan; zilm û pelixandina împeryalîstên qolonyalîst qat bi qat bêtir dibe. Her Newroz, bi xwe re girtina gelekî kesan û operasyonên bi xwîn tîne. Dîroka Kurd bi van nimûneyan(mîsal) tijî ye.

Bêguman tenê xwastina pîrozkirina Newroz ji alîyê Kurdan ve wekî cejnekî, ne sedema bêtirkirina hovîtiya qolonyalîstan e. Herwisa ku gelekî cejn ji aliyê Kurdan ve tên pîrozkirin. Belê qolonyalîst ne li dijî vê yekê ne, ji ber ku qolonyalîstan ewna ji polîtîk û karînên xwe yên kedxwar re ters nabînin. Û piranî alîkarî dikin ku ev tiştên li gor polîtîka wan in, cîh bigrîn û bên pîrozkirin. Ew bi kîn û hêrs li dijî Newrozê ne, çima ku di dîrok û naveroka Newrozê de demokratî heye.

yardım da ediyorlar. Newroz'a olanca kinleri ile karşı olmalarının nedeni, bu bayramın demokratik bir geçmişinini ve içeriğinin olmasıdır.

Sömürgeciler, Newroz'da somutlaşan, Kürt ulusunun kendisini bağlayan emperyalist-sömürgeci zincirlerden, baskı ve zulümden kurtulma arzusu ve mücadelesine karşıdırlar. Newroz geceleri, dağlarda yakılan ateş, Kürt ulusunun ulusal-demokratik mücadelesinin dünya halklarına bir mesajıdır. İşte, sömürgecilerin Newroz bayramından korkmalarının ve bunun sonucu olarak da saldırgan olmalarının nedeni bu mesajdır.(...)

Dağlarda her özgürlük ateşi yakılanda sömürgeci devletler, dünya emperyalistleri ile birlikte hemen telaşa kapılarak bu ateşin söndürülmesi ve yok edilmesi için akla gelmeyen barbarlıklar ve çağdışı metodlar uygulamaktadırlar.(...)

Bir çok neden ile birlikte, Newroz da, barbarlığa, zulme karşı isyanın yol göstericisi olmuştur. Sosyal hayatta derin izleri bulunan mitolojik bir simgedir Newdoz. Newroz emperyalist-sömürgeciler için tek başına bir neden değildir. Saldırılan bir hedef, kapatılması gereken bir gediktir. Çünkü, Newroz'da Kürtler, gaddar, despot bir hükümdarı hatırlarlar. Bu hükümdar, *Dahak*'tır. *Dahak*'ın omuzlarındaki iki yılana her gün iki genç insanın beynini yedirdiğini, her gün *Dahak*'ın cellatlarının ik genç insanın kafasını kopardığını bilirler. Ve bilirler ki, hiçbir müstebit, halkları ebediyyen zincire vuramaz. Bir *Kawa* çıkar, *Demirci Kawa*, yıkar saltanatını Dahakların. Önlüğünü bayrak yaparak halkların o harikulade gücünü kale burçlarına diker.

(...)

Her köşesinde özgürlük ateşlerinin yandığı, ulusal kurtuluş mücadelesinin bayraklarının dalgalandığı yaşadığımız çağda en mazlum, en ağır koşullarda bulunan Kürt toplumunun bütün olumsuzluklara rağmen (...), ulusal demokratik mücadelesi gün geçtikce boyutlanacak, gelişip serpilecektir.

Neteweya Kurd, Newrozê ji xwe re kiriye nîşana têkoşîn û arezûya rizgarbûna ji zincîrên kedxwar û împeryalîst, rizgarbûna ji zilm û bindestî, ji vê yekê ye, ku kolonyalîstan li dij in. Ji gelên dinê re jî, şevên Newrozê, agirên ku li serên çiya û baniyan tên vêxistin, buye mesajekî têkoşîna neteweyiya demokratîkiya neteweya Kurd e. Ji gelên dinê re. Ev mesaja cejna Newrozê ye, ku tirsê dide koylonyalîstan û wan har dike.(....)

Her agirê azadî ku li ser çiya pêdikeve, dewletên kolonyalîst bi împeryalîstên dinê re, hema dikevin nav heyir û endîşeyê û ji bo vemirandina vî agirê hovîtiyên ji mijiyê mirovan dûr û metodên bê mirovatî pêk tînin.(....)

Newroz ji ber gelekî sedeman, ji bo serhildanê, bûye rêber û rênasê li dijî zilm û hovîtiyê. Newroz di jiyana civakî de bi şopên xwe yên kûr ve buye nîşaneke mîtolojîk. Newroz bi serê xwe tenê ne sedemeke zilm û zordariya împeryalîst-kolonyalîstan e. Êrîş li ser hedefekê ye, ji bo girtina neqebekî(gedîk) ye. Çunku(çima+ku) Kurd di Newrozê de hikumdarekî despot û zalim tînin bîra xwe. Ev hikumdar Dehaq e. Ew dizanin ku Dehaq her roj mijiyê du mirovên xort bi marên ser milê xwe dide xwarin, ew dizanin ku serbirên (celladên) Dehaq her roj serê du xortên ciwan jêdikin. Û ew baş pê dizanin ku tu dîktatorî ne di wê qudretê de ye, ku gelan (xelk) tim û bi serteserî(ebedî) bike binê zincîran. Wê Kawa'yekî derkeve, Kawa yê Hesinkar, desthilatiya (saltanata) Dehaqan xerab bike. Dê ew îşlika xwe ya karkirinê bike ala û pêtala û hêza gelan, ku lê ber nayê girtin, li serê birca kelayên dijmin biçikinê.

(....)

Li dijî hemû dijwarî û nebaşiyên herî zor ku (....) civata Kurd tê de ye jî, wê têkoşîna neteweyî ya demokratîkî roj bi roj berfireh bibe û reh berde, ji ber ku di vê çaxa ku em tê de dijîn li her aliyên cîhanê agirên azadiyê pêdikeve û alayên têkoşîna rizgariya neteweyî berz û bilind dibin.

Dünya devrimci hareketinin kopmaz bir parçası olan Kürt halkının ulusal demokratik mücadelesinin gelişmesi, somutlaşması ve istenen hedeflere varması, Kürt toplumunun bir parçası üzerinde olan egemen ulus devrimcilerinin, demokratik ve devrimci mücadelelerine ters değildir. Asine, Kürt halkının ulusal demokratik hareketinin her başarısı, her ileriye dönük gelişimi, mutlaka egemen ulus devrimcilerinin demokratik-devrimci mücadelelerinde başarılarını ve daha ileriye yönelmelerini getirecektir.

Görev, özgürlük ateşinin gelişimini, sürekliliğini ve başarısını sağlamaktır. Yani, Kürt halkının ulusal-demokratik mücadelesi önemli ve zorlu bir çok sorunla karşıkarşıyadır. İşte, bu zorlu ve büyük olan Kürt halkının ulusal-demokratik mücadelesini somutlaştırma, geliştirme ve sürekliliğini sağlayarak başarısını kutlamak için her türlü çaba harcarmalıdır.

Rizgari'nin köleliğe ve zulme başkaldırıyı simgeleyen ateşlerin yakıldığı Newroz gününde çıkışı bir tesadüf değildir. Üstlenilen görevin bir ürünüdür ve bir bir parçasıdır.

* Bu yazı, Rızgari 1'in "ÇIKARKEN" başlıklı yazısından uyarlanmıştır. Bundan 11 yıl önceki belirleme ve değerlendirmeler açısından bu yazının tümünün okunması gerekir. Rızgari'nin tesbitlerindeki isabetin kavranması açısından bu yazı önemlidir. Newroz'la ilgili belirlemeler ise, o günden bu yana pek değişmedi. Bu yazı bugünü de anlatmaktadır.

Têkoşîna gelê Kurd ya neteweyî ya demokratîkî parçeyekî ji tevgera şoreşgeriya dinyayê ye. Di ber vî jî pêşketin û gihiştina amanca xwe ya vê tevgerê ji bo têkoşîna demokratîkî û şoreşgeriya şoreşgerên neteweya serdestên parçeyekî Kurdistanê ne, ters nîne. Bilakis, her serketin û qezenc; pêşveçûna têkoşîna demokratîkî û şoreşgeriya şoreşgerên neteweya serdest e jî.

Erk (wezîfe) ew e ku xebat ji bo agirê azadî herdem pêşve here, berfireh bibe û bi serkeve. Yanê tevgera têkoşîna neteweyî ya demokratîkî ya gelê Kurd li hember gelek problemên zor û dijwar e. Dibê di vê dema zor û dijwariyê de, ji bo pîrozkirina serketina têkoşîna neteweyî ya demokratîkiya gelê Kurd, çi ji dest were, bê kirin û tevger bê zelalkirin û berfirehkirin û pêşvebirin.

Derketina RIZGARÎ di roja Newrozê de, roja ku bûye nîşana pêxistinên agir li dijî zilm û koledariyê, ne tesadufî ye. Ev wergirtina erkên ser milan e. Û parçeyekî ji erk e.

★Ev nivîs bi alîkariya sernivisê Rizgarî, hejmar 1 "DI DERKETINÊ DE" bi kurtî hatiye guhestin (uyarlanmiştır). Divê ev nivîs hemû bê xwandin ji bo ku baş têgihiştina nivîsên berî 11 salan di Rizgarî de hatibûn nivîsandin, ku çawa tespîtên Rizgarî li hedef ketine. Ev nivîs gelekî girîng e. Ji wê rojê heta îro, gotinên li ser Newrozê pir nehatin guhertin. Ev nivîs behsa îro jî dike.

Geçmişe kısa bir bakış ve somut görevler üzerine(★)

☐ Daha önce altına defalarca çizdiğimiz üzere, geleceğini haber vererek gelen 12 Eylül darbesi ile, siyasal düzeyde biçimlenen karşı-devrim, bir kez daha devrimci hareketi örgütsüz yakaladı. Kuşku yok ki, Türkiye'de bir dizi örgütten sözedilebilir. Ama, sözünü ettiğimiz nesnel olarak kitlelerin de, proletaryanın da örgütsüz oluşudur.

Beklenildiği üzere, oportünistler alanları terkettiler. Binlerce yılın mirasına sahip olan ve hayatın her alanında örgütlü bulunan burjuvaziye karşı, feodal yiğitliği öne çıkaran, kabadayılık ile devrimciliği birbirine karıştırarak, yaratılmış değerleri, biriken öfkeleri ve kazanılmış hakları sorumsuzca kullanan gruplar ise, imha edildiler. Yükselen bilinç ve örgütlenme düzeyi kırıldı. kitlelerin bağrında yeşeren umut körletildi, bıçkılandı...

Kabul edelim ki, darbeci generaller cesaretle saldırıya geçtiler. Ama, ne proletaryadan ve ne de proleter olmayan diğer emekçilerden -savunma düzeyinde olsun- dişe dokunur bir tepki görmediler. Bundan ötürü de, darbeciler, ortada duran siyasal güçlere, bütün hınçlarını kusarak yüklendiler. Çünkü, proletaryayı devrimci kılan onun bir sınıf olarak varolması değildir. Proletaryayı devrimci kılan, onun **bilinç** ve **örgütlenme** düzeyidir. Proletarya,

Li ser erkên berçavî û lênêrîneke kurt li ser rojên bihurî(★)

☐ Wekî ku me gelek caran berê jî, bi tipên mazin dubarekiribû ku dij-şoreş (ku hatina xwe ya 12 Îlonê eşkere kiribû), xwe kişand warekî polîtîk. Carekî din jî tevgera şoreşger bêrêxistin (örgüt) qefalt.. Bêguman mirov dikare behsa gelekî rêxistinan bike. Gotina me li ser piraniya xelk û proletaryayê, ye ku bê rêxistin e.

Wekî ku mirov dipa, oportonîst meydanan terkkirin. Hin girûbên bêxem, lûmpeniya xalotî bi şoreşgerî ve tevlîhev dikirin; mêrxasiya feodalî berepêş dixistin li dijî burjuvazî, ku xwedî ceribandin û mîrasên hezar salan bûn û li jiyanê bi hêz bûn. Nirx (qiymet) û qezencên ku pêkhatibûn û hêrsên civiyayî bêraman ji bo mafên xwe bi kar danîn; hatin îmha kirin. Bilindbûna zanetî û rêzanî hat şikandin. Hêviya dilê gel hat vemirandin û bi kêr kirin...

Divê em bipejirînin (qebûl bikin) ku generalên cûntayê bi cesaret êrîş birin ser. Lêbelê tu dijîtiyekî karkerî yanjî gelêrî -bi parastinê be jî- bikeve ber diranê wan rast nehatin. Ji ber vê yekê cûntaperest bi hemû hêzên xwe,xwe berdan ser hêzên sîyasiyên li meydanê bûn, bi hêrsî û hovîtî vereşiyan ser wan...Rewşên ku proletarya dikişîne derenca Çînayetî ya Şoreşger ne hebûna wî ye, hebûna ***zanebûn û birêxistinbûna*** *wî ye, ku wî dike çînekî şoreşger. Proletarya dikare li gora zanistî û birêxistinbûna xwe li dijî*

burjuvaziden gelen ve gelebilecek olan saldırılara karşı, bilinçli ve örgütlenme düzeyinin çapı kadar karşı durabilir, bu saldırıları geri püskürtebilir. ve nihayet burjuvaziyi alaşağı edip, egemen sınıf olarak örgütlenme düzeyine sıçrayabilir. Bu bağlamda Türkiye'de işçi sınıfının kölece bir kabullenme ve boyun eğme içine girdiğini vurgulayalım. En azından son 20 yıldır kazanılan tüm mevzilerden geri püskürtüldü. Örgütsel yapıları paramparça edildi. Militarist-Bürokratik zincirlerle hareket edemez hale getirildi. Bunları darbeden bu yana, her gün, her saat izledik izliyoruz. Burada belirtmek istediğimiz, uvriyerizm denilen işçi dalkavukluğu ile, marksizmin hiç bir alakası olmadığıdır. Ve kendilerine "sosyalist" yaftası yapıştıran partilerin, vurguncu sendika ağalarının, küçük-burjuva devrimcilerinin, bir ucu ihanete batan düşünsel ve eylemsel faaliyetleridir.

Buraya kadar çizilen tablo elbetteki, iç açıçı değil. Tam tersine karamsar ve umutsuz. Ama, biz karamsar değiliz. Tersine, tepeden tırnağa umut ve öfke ile doluyuz. Ne var ki, temel sorunlarımızı maddi temellerine oturtmak için saptanan tezlerimizin, hayatın maddi gerçekleri ile ne derece uyum içinde olduklarını bir kez daha denemek için, durumu ve sonuçları yalansız-dolansız, açık yüreklilikle ve cesaretle tesbit etmek gerekli. Yakaladığımız ana halkaya daha sıkıca sarılabilmek için, temel tezlerimize ve sürdürülen çalışmalara daha bir inançla, daha bir kararlılıkla sarılabilmek için bu tablonun -bir dizi eksiği ile beraber- çizilmesi gerekli idi.

Hareket genel olarak çözüldü, kadrolar telef edildi, alanlar kuşatıldı ve alabildiğince daraltıldı...Ne var ki, darbeciler pek çok amaçlarını gerçekleştiremediler...Bu nedenle de feci bir kıvranma içindedirler. Darbecilerin siyasi saptamaları içinde bulunan ve fakat gerçekleştiremedikleri en önemli olgulardan biri, **Kürdistan**'dan yükselen proleter devrimci ideolojik yoğunlaşmanın örgütsel ve siyasal yapısının imha edilmesi idi. Darbeciler, bu ol-

êrîşên bûrjûwazî raweste û êrîşên wî paş de bişîne. Bûrjûwazî bixe bin ling û bibe çînekî serdest. Bi vê lênerînê em dikarin bibêjin ku li Tirkiyê proletarya koledariyê pejirandiye û ustuyê xwe xwar kiriye. Ji mewziyên xwe yên ku ji 20 salan vir de qezenc kiribû, hate paş ve avêtin. Hêzên wî hat parçe parçe kirin. Bi zincîrên mîlîtarîst-burokratiyê wilo hate girêdan ku êdî nikare xwe tev bide. Ji hatina cunta şûn de heta îro me bi çavên xwe dît û em hê jî dibînin. Em li vê derê dixwazin bidin ber çavên ku tu elaqa Marksîzm bi ûvriyerîzmê (pesn û binçengî) ji karkeran re tuneye. Em dixwazin fealiyetên partiyên navê xwe "sosyalist" datînin, axayên sendîkat yên mafperest, şoreşgerên burjivaziyên biçûk, ku bi çalakî û ramaniya xwe ji aliyek ve digîhîjin nokeriyê (ixanet) û kirinên wan dahênin ber çav.

Ev tabloya, ku heta vê derê derket, rûçikê mirov nakenîne. Bîlekis, tarî û bê hêvî ye. Lê em ne bêhêvî ne. Û bi ser de jî, em ji serî heta binî bi kîn û hêvî dagirtî ne. Lê divê, ji bo ku, em bikaribin pirsên xwe yên girîng bi cîh bidin, rûniştandin û têzên xwe bi jiyana rastî re bidin ber hev, ka gelo heta kijan derencê hevdu qebûl dikin, carekî din bicerbînin; dawî û rewş bê derew, bi dilsoz û bi mêrxasî tesbît bikin. Ev tablo -bi gelekî dijwarî û kêmasiyên xwe jî- pêwist bû bihataya nivîsandin, ji ber ku em bikaribin hê bi biryar û bawerî xwedî li têzên xwe û xebatên ku têne ajotin derkevin û xwe bi mesela babeta navendî (merkez) re êdî hişktir bizeliqînin.

Hêz û hereket bi seranserî belavbû, qadir telef bûn, herêm hatin girtin û der û dor hatin teng kirin...Belê cûnta jî gelek ji armancên xwe nikaribûn pêk bîne..Ji vê yekê jî, di nav êşekê giran de ne. Bernameya siyasî ya herî girîng ku cûnta dixwast pêk bîne, yanê îmha kirina dengê proleter-şoreşgeran bi rêxistin û siyasî di nav bilindbûna îdeolojîkî li Kurdistan, nikaribû bîne cîh. Generalên cûnta zerar gihandin vêya û wê brîndar kirin, lê dîsa jî bi serneke-

guyu ağır biçimde yaralamakla beraber, siyasal ve örgütsel yapıya giremediler...

Biliyorsunuz, ideolojik inşanın siyasal inşa ile bütünleşmeye doğru hızla evrimleştiği dar bir geçitte, içimizden yara aldık, bölündük. En hassas, en hayati sorunlarımız ve ilişkilerimiz derneklere kadar indirgendi. Deşifre edildi. En ciddi görevlerimiz yozlaştırılarak, tartışmalarda birer süs eşyası haline getirildi. Böylesine acılı ve çetin bir evrede yapılabilecek doğru şeyler yapıldı ve geri adım atılarak, mevcut yapı reorganize edildi. Bu durum -toz duman içinde- en çok bağıranın en güçlü sayıldığı bir evrede, elbette yeterli ve gerekli boyutlarda yerli yerine oturamadı. Propaganda ve ajitasyon faaliyetleri yanında, örgütsel faaliyetler daraldı...yer yer çevremizdeki şamata içinde asıl ve temel görevleri unutan ya da ihmal eden arkadaşlar, yeni yeni problemler çıkardılar. Amaçsız, sistemsiz silahlanma eğilimi yer yer öne çıktı. Merkezi yapı yer yer tahribatlara uğratıldı. İstihbarat ve dağıtım mekanizmaları yer yer işlemez hale getirildi. Zor ve çetin günlerin enine boyuna yapılan hesapları ile planlanan uzun vadeli perspektifler, yer yer kısa vadeli hesaplarla çatışır duruma geldi. Ama, tüm bunlara rağmen, hareket, bir yanı uçurum olan dar bir geçitten geçmeyi, yoldaşça güven ilişkileri içinde geçmeyi başardı. İşte bu evrede 12 Eylül darbesi geldi. Bu durum, saptadığımız programın uygulanmasını engelleyici değildi elbette. Ama, programın tamıtamına uygulanmasına karşı da ağır darbeler indirdi...Darbenin yarattığı dağınıklığa, paniğe rağmen, temel çalışmalar aksamadan sürdürülebildi. Çünkü, bu çetin fakat şamatasız, mütevazi çalışmalardır ki, içlerinde bütün bir geleceğin çekirdeklerini büyütmektedirler. Bunlar aynı zamanda gerekli ve zorunlu çalışmalardır da. Kuşku yok ki, her şey toz pembe değil. Tam tersine bir çok gedik açıldı, dökülenler, bocalıyanlar, çarpık fikirleri yaygınlaştıranlar, umudunu ve öfkesini kırpıp kırpıp teslimiyete düşenler de var....Ne var ki, belirleyici olan bunlar değil. Belirleyci

tin ku bikevin nav avayiya siyasî û rêxistinî...

Hûn dizanin, dema ku em ji avabûna îdeolojîkî derbasê avakirina siyasî dibûn, me di ciyekî gelekî teng û nazîk de ji nav xwe birîn girt û em parçebûn. Pirs û problemên me yên nasik (xesas) û jîndarî wisa hatin xistin ku ta li komelan eşkere bûbûn, hatibûn deşîfrekirin. Erkên me yên girîng wilo gemarkirin ku di axaftinan de ketin dewla zengil û mengilan. Di demekî wisa bi êş û dijwar de çi ji dest bê, hatin kirin; gav bi paş ve hat avêtin û çi hebû ji nû ve hat reorganîzekirin. Ev ne li gora dil û xwastinê bû. Ji ber ku qêrîn dikir, ew bi hêz dihat hesibandin di wê demê de. Li ba kar û barên propaganda û ajîtasyon kar û barên rêxistinî jî tengbûbûn...Hin heval di nav şemate û hayehûyê de erkên bingehî û girîng ji bîr ve kirin û problemên nû derxistin. Meyla çekdarî ya bêarmanc û bêsîstem cîh bi cîh derket pêş. Cîh bi cîh tevgera navendî hate tehrîb kirin. Cîh bi cîh mekanîzma agahdarî û belavkirin kete rewşekî ku bê fonksîyon ma. Hin perspektîfên ji bo wextên pêş ku di rojên zor û dijwar de bi pîvandina der û dor hatibûn plankirin, cîh bi cîh va'deyên demên kurt hatin hember hev, ketin rewşa li hev nekirinê. Lêbelê li ber van hemû tiştan, tevger, dîsa jî vî tengasiyê ku alîyek wî war û zinar bûn, bi pêkanîna baweriyên hogirî, bi rûyekî pakij derbazbû. Di vê naveberê de cûntaya 12 Îlonê hat ser. Helbet ku ev ne kevirek bû ku programê me bê fonksîyon bihêle. Lê ji bo pêkanîna programê tam û seranser derbên giran bûn. Li dijî belavbûn û panîk xebatên bingehî dîsa jî bê birîn berdewam kirin. Ev xebatên çêtîn, lê metewazî û bê şemate ne, ku di nav xwe de dendikên pêşeroj mezindikin.

Ev xebatên hewce û pêwist in jî. Bêguman her tişt ne wisa pak e. Bîlekis gelekî neqeb vebûn; yên ku riziyan, hilweşiyan û fikrên çewtemewt zêde kirin, yên ku hêvî û enirînên xwe gav bi gav qut kirin û ketin teslîmiyetê jî hene... Lêbelê, yên herî bingehîn, ne ev tişt in.. Yê herî girîng ew e ku hogir û hevalên bi namûs, fedekar

olan, en çetin, en acımasız şartalarda dahi, yapının temel direklerini kıskanç bir inatla koruyan yoldaşların namuslu, fedakar ve yiğit direnmeleridir...

Şimdi durum oldukça hassas. Sorunlar daha da açık ve çıplak hale geldi. Ama, akıllar başlara devşirildi mi? Katliamlarla, işkencelerle, zındanlarla ve zorla alınmakta olan özeleştiri düzeyinden, itiraflardan gerekli dersler alınabildi mi? Yoksa aynı tas, aynı hamam; herkes ayrı bir kurnanın başında sırtını keselemeye devam mı ediyor?

Diğer bir ifade ile -genelde- karşı-devrim, devrimci görevlerimizin ne kadarını başardığımızı , ne kadarını başaramadığımızı ortaya koymuşken, bir ülkenin ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesini önüne koymuş olan, ya da koyduğunu iddia eden siyasal güçlerin durumu nedir? Bunları kısaca gözden geçirmek gerekli...

[Devamı gelecek sayımızda]

(★) Temmuz 81 tarihini taşıyan, ülkeye gönderilmiş siyasal bir rapordan uyarlanmıştır.

û mêrxas in ku di şertên herî zor û çêtîn de stûnên bingehî yên hunakê bi inyadekê gelekî xurt hembêz kirin û têkoşandin...

Weca rewş zor nasik e. Problem hê jî vekirî li ber çavan in. Ka gelo dibê hiş hatibe seran? Ka dibê gelo ders hate girtin, ji mukurhatin (îtîraf) û rexne li xwe kirina ku bi dara zorê di zindanan de dihat girtin? Yanjî nebe ku tas û kîsikê mizdide?

Bi îfedeyekê din -seranser- dij- şoreş daniye holê, ka me ji erkên xwe bi çiqasî anî cîh û bi çiqasî neanî cîh û rewşa tevgerên siyasî çi ye? Rewşa wan çiye ? Ew yê ku danîbûn ber xwe bi wî dixapandin ku wê têkoşîna neteweyî û civakiya welatekî bidana? Divê bi kurtayî ewana ji ber çavan derbazbin....

Dumahîk di hejimara me ya ku bê de ye

** Ji raporekî siyasî ku di sala 1981'an de ji welat re hatibû şiyandin û jê bi kurtî hatiye guhestin.*

Türkiye'de RIZGARİ ve KOMAL'ın yerinin saptanması üzerine *

(...)

Arkadaşlar,

Bildiğiniz gibi altmışlı yıllar, Kürdistan ve Türkiye genelinde, bilinçlenmenin hızlı bir şekilde başladığı ve kabardığı yıllardır. Dersim ulusal direnmesinden sonra, 1959'daki 49'lar olayını ayrı tutarsak; Kuzey Kürdistan'ı büyük bir suskunluk içinde görürüz. 1960 sonrası ise, IKDP öncülüğünde yürütülen silahlı direnme ve Türkiye'de gelişen sol hareket, Kürdistan aydın ve gençliğini etkilemiş, ulusal ve sosyalist bilinçle bu dönemde yüzyüze gelinilmiştir. Bu, yıllarca sömürgeci vahşet ve asimilasyon altında yaşayan Kürdistan halkının kimliğine yeniden kavuşma olayıdır.

1960 sohrasının somut siyasi olaylarına baktığımızda, bilinç düzeyine bağlı olarak ideolojik saflaşmaların başladığını, sol düşünceli kadroların Türkiye İşçi Partisi (TİP), sağ düşünceli kadroların ise, illegal Türkiye Kürdistan Demokrat partisi (TKDP)'nde örgütlendiğini görürüz. Kadrolar bilinçsiz, ilkel ve örgütlenme geleneğinden yoksundur. Saflaşma, kesin görünmesine rağmen,

li ser tespîtkirina rola RIZGARÎ û KOMAL li Tirkiyê

(....)

Gelî Hevalno;

Weka ku hûn jî zanin salên şêstî (1960) li seranserî Kurdistan û Tirkiyê salên ji nişka ve firebûna zanetî û xwe gihîştandinê ne. Ger em bûyera sala 1959 an cuda bigrin, piştî berxwedana netewî ya Dersîmê; emê Kurdistana Bakûr di nava bêdengiyekî de bibînin. ji 1960 î şun ve jî êdî wextê xilasbûn ji bêdengiyê ye. Têkoşîna Kurdistana Başûr ya şerê çekdariyê di bin serokatiya PDK-I û pêşveçûna tevgera çep li Tirkiyê tesîrê li ciwan û rewşenbirên Kurdistan kiriye û di wê demê de bi zanebûna netewî û sosyalîst hatine hember hev. Ev ji bo gelê Kurdistan ku bi salan di bindestiya qolonyalîzm û asîmîlasyonê de maye, bûye sebeba naskirina xwe bi xwe ji nû ve.

Ger em li bûyerên siyasî yên piştî 1960 î binêrin, emê bibînin ku li gor girêdana zanebûnên xwe ji hev qetiyanê îdolojîk di wê demê de bi vî şiklê bûn; qadirên bi baweriyên "çep" di nav Partya karkerî Tirkiyê (TİP) û qadirên bawerî rast di nav Partî Demokratî Kur-

www.netewe.com

yüzeyseldir.. Özellikle *"Doğulu Sosyalistler"* olarak adlandırılan TİP içindeki Kürt aydınları, sosyal-şoven solun ideolojik tahribatı altındadır. Esasında kendi aralarında da ideolojik birlik yoktur. Kürdistanlı olma, daha basit deyimi ile akrabalık, hemşehrilik ilişkisi, grubun oluşmasında önemli etkendir. Ancak şu var ki, ağzı laf yapan, Kürdistan toplumunda etkinliği olan doktor, avukat gibi mesleklerden oluşan kişiler, *"Doğulu sosyalistler"* grubunun da etkin kişileridir. İşte bugün, Kürdistan'da sağ oportünizme kaynaklık eden kadroların ve düşüncelerin kaynağını sözünü ettiğimiz *"Doğulu sosyalistler"* ekolünün önde gelenleri oluşturmaktadır.

TKDP ise, çoğunluğu melalardan oluşan kadrolara sahipti. Daha çok köylerde örgütlenmişti. Doğulu sosyalistlere göre daha çok halk tabanına sahipti. Anti-komünist özelliğinden ötürü Kürt soluna saldırmakta, onları *"Kürtlük davasını satmakla"* suçlamaktaydı. Buna rağmen belirli konularda ittifaklar yapıldığı da oluyordu. Örneğin *Doğu Mitingleri,* 1970'te kurulmaya çalışılan *Doğu Matbaacılık ve Gazetecilik A.Ş.* gibi...

Solcu Kürdistan gençliği ise, solcu Türk gençliği ile birlikte Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF)'de örgütlenmişti. Fikir Kulüpleri Federasyonu ise, TİP'in kurduğu bir gençlik örgütüydü. Sosyalist düşüncenin yayılmasına paralel olarak, FKF'nin de etkinliği her gün artıyordu. Öyle ki, birkaç yıl içinde, üniversite gençliğinin hemen hemen tümünü içinde toplayan AP paralelindeki Milli Türk Talebe Birliği (MTTB) ile CHP paralelindeki Türkiye Milli Talebe Federasyonu'nu (TMTF) geri plana itmişti. Sonradan Rızgari'nin kuruluşuna katılan bazı arkadaşlar, FKF'nin kuruluşunda ve genel başkanlık dahil, yönetiminde önemli ve etkin görevler almışlardı..

Türk solunun ayrışmaya başlaması, hele 50 yıl sonra TKP içindeki kördöğüşünün şiddetli bir şekilde hortlatılması, bölünmelere neden olmuştu. Bu dönem MDD (Milli Demokratik Devrim)

distana Tirkiyê (PDKT) cî girtîbûn. Qadir nezan û ji karên hunakî dûr bûn. Li gor ku safbûn tûj jî xuya dikir, ne wisa bû, ev şeklî bû. Ji ronakbirên Kurd yên di nav Tıp'ê re "Sosyalistên Rojhilatî"(doğulu sosyalistler) dihat gotin, bi taybetî di bin tahrîbata ideolojiya "çep" yê sosyal-şoven de bûn. Ya rastî di nava xwe de jî negihîştibûn yekîtiyekê idolojîk. Di çêbûna girûbê de Kurdistanî bûyîn yan jî hemşarî buyîn bes bû, ev tesîra herî girîng bû. Lê ev jî heye ku di nava "Ekola Sosyalistên Rojhilatî" de piranî mirovên devgir û navgir wek tixtor, berwedar(Avukat), ku di civakiya Kurdistan de jî giraniyan wan heye, ciyekî mezin digirtin. Ev qadirên pêş yên ku serokatiya "Ekola soyalistên Rojhilatî" dikirin, îro hê ew in ku ji bingeha fikrên oportonîzma rast re jî bûne kanî.

Qadirên PDKT jî piranî ji melan in. Li gundan bi hêz in. Li gel "Sosyalistên Rojhilatî" bingeha wê piranî xelk bûn. Ji ber ku li dijî komûnîstan bû hêrişê çepê Kurd dikir û wana bi "firotina mesela Kurdayatî" îtham dikir. Belê dîsa jî cî bi cî him hevkarî çêdibûn. Meselen wek Mitingên Rojhilat û "Çapxana û Rojnamaveniya Rojhilat ya Şîrketa Anonîm" ku di 1970 ê de pêşkarên danîna wî hatibû plankirin..

Lawên çepên Kurdistan jî bi lawên Tirkên çep, re di nava Federasyona jkomikên Fikrî (FKF) de cî girtibûn. FKF lawan bû û ji aliyê TIP ê hatibû damezirandin. Ramanên sosyalîzmê bilind û li gel vî giraniya FKF ê roj zê de dibû. Wisa zê de bûbû ku, di nav çend salan de ji MTTB (Yekîtiyê Xwendevanan Milîyê Tirk) di meyla AP ê de bû kêm û nekêm lawên zanîngehê (Unîversîte) di nawa xwe de civandibû, ji TMTF (Federasyona Xwendevanan Milîyê Tirkiyê) di meyla CHP ê de bû, pêş de çûbû û wan avêtibû paş. Hin hevalên ku pişt re di avabûna Rizgari de cî girtin, di sazkirina FKF û di xebatên wî yên girîng, heta di serokatiya giştî de jî wezîfên muhîm girtibûn...

Çepê Tirk di nav xwe de dest bi veqetinê kiribû, 50 salî vî aliyê di nav TKP (Partî Komunîsta Tirkiyê) ê de hê nû dest bi eşkere ki-

hareketi ile TİP içindeki SD (Sosyalist Devrim) taraflılarının hesaplaşması dönemidir. Türk solu içindeki saflaşma gençlik hareketini de etkilemiş, FKF sonunda MDD taraflılarının eline geçmişti. MDD'li olarak FKF'yi ele geçiren ekip, FKF'nin adını DEV-GENÇ'e dönüştürmüş ve TİP yandaşlarını örgütten ihraç etmişlerdi. İhraç edilen TİP yanlısı gençler alternatif gençlik örgütü olarak Sosyalist Gençlik Örgütü'nü kurmuşlardı.

Türk Ordusu'na *devrimci* bir misyon veren MDD görüşü, Kürt aydınları ve gençliğinden yüz bulmamıştı. *"Doğulu sosyalistler"* grubu TİP içinde kalmış, Kürt gençliği ise bağımsız örgütlenme arayışı içine girmişti. İşte Kürt gençliğinin ilk bağımsız yarı-legal örgütlenmesi olan DDKO'lar *(Devrimci Doğu Kültür Ocakları)* bu ortamda kurulmuşlardı. Kuruculuğunun ilk girişimini ve öncülüğünü sonradan Rızgari'ye vücut veren kadrolar, yani bizim arkadaşlarımız yapmışlardı. Bundan önce, *Doğu Kültür Dernekleri Federasyonu* örgütlenmesine çalışılmış, ama, başarılamamıştır. Sonradan DDKO'lar metropol'de Kürdistan gençliği tarafından yarı-legal biçimde kurulmuştur. Kürdistan'da ise, köylü, esnaf v.b. unsurların katıldıkları kuruluşlardır. Bu örgütün merkezi yapısı yoktu. Amaç, kapatılma tehlikesine karşı önlemdi. Ancak belli yetkin unsurlarca geriden ve illegal olarak belli kurul ve kurallara bağlı olarak yönlendirilmiştir. Merkezi yapı böyle oluşturulmuş, bu nedenle yarı-legal görünümde kalmıştır. Bir yerdeki örgütün kapatılması, diğerlerinin çalışmasına engel olmasın istenmiştir. Federasyon tipindeki kuruluşlar ise, kapatıldıkları zaman tümü ile ortadan kalkmaktaydılar. Bir de çalışmasının konusu Kürt sorunu olduğundan, örgüt özellikle yarı-legal kalmıştır. Örgüt, tek tek bağımsız kuruluşlar olarak yürütülmüş, ortak ilke ve eğitime bağlı tutulmuşlardır.

DDKO'lar, bu gün ne kadar küllenmek istenirse istensin, Kürdistan devriminde önemli bir dönemeçtir. Kısa süren yaşamına,

rina şerê ker û koran hatibû kirin û evna bûbûn sedema veqetandinan. Ev dem dema hesab par ve kirina MDD (Şoreşa Demokratik-Milî) û mirovên di nav TIP ê de ne, ewên terefa şoreşa sosyalîst (SD) in. Zelalbûna nav çepê tirktesîra li tevgera lawan jî kiribû û dawiyê de FKF ketibû destên miroven MDD. Mirovên MDD ku FKF xistibûn destên xwe navê FKF guhertin kirin DEV-GENÇ, û mirovên TIP ê ji rêzanê îxraç kirin. Ew sempatîzanên TIP, ku hatibûn avêtin rêzanekê alternatîf bi navê Komela Lawanên Sosyalîst *avakirin.*

Dîtinên MDD ku ji Ordiya Tirk re mîyonekê "şoreşger" diyarî dikir, ji ronakbîr û xortên Kurd tu rû û rûmetî nedîtibû. Grûba "sosyalîstên rojhilatî" di nav TIP ê de mabû lê lawaniyê Kurd li riya avakirinekê serbixwe ji xwe re digeriya. Komîkên lawaniyê Kurd DDKO yan (Devrimci Doğu Kültür Ocakları) *ku nîv-legal bûn, cara ewil di vê rewşê de hatibûn damezirandin. Serokatiya vê damezirandinê ew hevalan pêk anîbûn, ew qadirên ku pişt re wucûd dane Rızgariyê, ango hevalên me vî karê anîbûn cî. Berê jî li ser sazkirina Federasyona Komelên Çandî ya Rojhilat (Doğu Kültür Dernekleri Federasyonu) hatibû xebitîn lê neçûbû ser. Paş ve DDKO yan ji aliyên lawê Kurdistan nîv-legal hatibûn avakirin. Evên han ew sazûman in ku li Kurdistanê esnaf û gundî ûwd... tê de bûn. Navendiya vê hunakê tunebû. Ev li dijî qedexe kirinan tedbîrek bû. Ancax, ji aliyê hin şexsên zane ji pa re ve û îlegal hatibû xebitandinê. Navendî wilo pêk hatibû, û ji ber vê yekê jî nîv-legal xuyakirina. Bi vî daxwaz ew bû ku yêk ji wan li ciyekî be dagirtin yên din bikaribin xebatên xwe bidomînin. Sazûmanên federasyonî gava bihatana dagirtin hemû bi carekê ve ji holê radibûn. Hê muhîmtir jî bi taybetî sazûman nîv-legal mabû, ji ber ku bername û xebatên wê li ser mesela Kurd bûn. Sazûman yeko yeko serbixwe hatibû bi rê ve birin, lê bi bend û bernama xwe giş yekbûn.*

DDKO yan îro her çiqas vemirandina wan xwastin bira be, lê dîsa jî ew di şoreşa Kurdistanê de ji bo pêş ve ketinê gavên gelek gi-

bir-birbuçuk yıllık yaşamına rağmen, kitleleri önemli ölçüde etkilemiş, Kürdistan'da kitlelelerin bilinçlenmesinde önemli katkıları olmuştur. Kısa bir sürede, Kürdistan'ın önemli merkezlerinde DDKO'lar kurulmaya başlanmıştır. DDKO'ların kurulmasıyla TİP'in Kürdistan'daki etkinliği kaybolmaya başlamış, bir parti olmamasına rağmen, sosyalist-yurtsever ve demokratları bünyesinde toplamıştır. Kısa zamanda geniş bir kitle örgütü haline dönüşmüştür.

Sömürgeci devletin, DDKO'lara tahammül etmesi düşünülemezdi. Nitekim kısa sürede komplolar ve engellemelerle karşılaşıldı. Ardından, kurucu ve yöneticileri ile birlikte bir çok insan tutuklanarak cezaevlerine konuldu ve yargılananlara 16'şar yıla varan ağır cezalar verildi..

Solun tavrı ise, daha değişiktir. TİP, DDKO'ların gelişmesinden endişeye kapılmış ve yeni kuruluşları engellemeye çalışmıştı. Engelleme görevi ise, "Doğulu Sosyalistlerin" öndegelenlerine verilmişti. DDKO'ların kuruluşu ve gelişmeleri engellenemeyince, "Doğulu Sosyalistler"in öndegelenleri, DDKO'lara öncülük edenlere düşman oldular. Kürdistan'da sol kesim arasındaki saflaşmaların başlangıcı bu noktadadır. Öyle ki, bunlar, TİP'in 1970'deki kongresinde, DDKO yanlısı delegelerce sunulan, siyasal litaratüre **HALKLAR TASARISI** diye geçen karar tasarısını engellemeye çalışmışlardı. Ama, engelleyemediler.(....)

1970'de "sol" bir illegal parti olarak hayata geçen KDP-T (Dr. Şivan'ın lideri olduğu parti) ise, DDKO'ları, kadro devşirilecek önemli bir alan olarak görmüştü.(....) Nitekim, DDKO içindeki çalışmalar sonucu epeyce kadro (!) da devşirmişti.(....)

DDKO'lar 12 Mart'ta Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkeme-

rîng in. Li gel jiyana wê ya kin, sal, sal û nîv, giraniya wê li Kurdistan li ser pirane bûye û ji bo zanebûna gelên li Kurdistan pêkirinên wê yên bi rûmet çêbûne. Di demekê kurt de li navendên muhîm yên Kurdistan des bi avakirina DDKO yan hatiye kirin. Bi cî girtina DDKO yan giraniya TIP ê li Kurdistan heliyaye. DDKO ne partî jî bû, lê dîsa jî, sosyalîstan, demoqratan û welatperweran di bin baskên xwe da civandibû. Di wextekî kinik de bûbû hêzekî giştî û mezin.

Mirov ne di wê xiyalê de bû, ku dewlete qolonyalîst tehemulê DDKO bike. Û welew di demekî kin de qomplo û qilopanî destpêkiribûn. Piştre endamên sazkirinê û qomîta karger bi gelek kesan hatin girtin û ketin girtîgehan. Û gelek ji wan cezayên giran ku ta digihîştin 16 salan girtin.

*Tewrê çep ji xwe hê bi awayek din bû. TIP bi pêşveçûna DDKO yan ketîbû endîşê û ji bo sekinandina avakirinên nû çi ji destê wê bihata dikir. Wezîfa sekinandina hêzên nû ji serokên "Sosyalistên Rojhilatî" yan re hatibû wacîbkirin. Serkirdeyên "sosyalistên rojhilatî" dîtin ku qiweta wan têrê sekinandina vê karê nake, wî çaxe bûn dijminên wan kesên DDKO, yên peş. Zelalbûna di nav çep, li Kurdistan di vê nuqtê de ye. Wisa ku evan di qongra TIP ê, 1970 ê de pêşneyarek ku ji aliyê delegeyên DDKO hatibû dayîn û di lîteratura siyasî de bi navê **TASARIYÊ GELAN** derbasdibe, red kirin û dixwastin bi ser nekeve. Lê nikarîbûn.(....)*

Di 1970 an de PDK-T (Partiya di bin serokatiya Dr. Şivan) wek partiyekê "çep" îllegal bi xebata xwe despêkirîbû û DDKO yan herêmên girîng yên qadir neqandinê didît.(.....) Bi xebatên nav DDKO jê gelek qadirên jî eşêvandibû.(....)

DDKO yan di 12 Adarê de li Diyarbekir ji aliyê Dadgeha Leşke-

si'nde yargılandılar. "Doğulu Sosyalistler"in öndegelenlerinin çoğu da, DDKO'larda yaptıkları konuşmalardan ötürü, DDKO içinde yargılandılar. 12 Mart döneminde cezaevlerindeki rezaletleri anlatmanın yeri burası değildir.(....) Ama, şurası bir gerçektir ki, teslimiyetlerin, ihanetlerin, oportünizmin, MİT'le pazarlıkların yanında, Kürdistan sorununu o günkü bilinç derecesine göre savunan bir avuç yiğit arkadaşımız vardı. Onlar hiç bir pazarlığı kabul etmediler. Sömürgeci devletin ceza tehditlerine, oportünistlerin *"Bunlar bizi imhaya götürüyor"* yaygaralarına, her türlü tehdit, saldırı ve suçlamalarına aldırmaksızın, doğru bildikleri şekilde davrandılar. Kürdistan sorununu ve DDKO'ları savundular. Sömürgecilerin mahkemelerinde açık açık savunulan sorunlar gerekli olduğu biçimde yazıldı ve de yazılacak (....)

Sömürgeci mahkeme önünde Kürdistan sorununun savunulup savunulmaması, Kürt solu arasındaki çelişkileri daha da derinleştirmişti.

Bugünkü Kürdistan siyasal yelpazesinin şekillenmeye başladığı yılların başlangıcı, 1974 ve sonrasıdır. Kürt "sol"unun 1974 sonrasındaki yeniden oluşumunda, bir çok siyasal dalavereler vardır. Bunların detaylarına inmek de toplantının amacını aşar. Ama, şunu belirtmek isteriz ki, siyasi hareketimizin oluşmasında en ufak bir dalaverenin, kişisel çıkarın ve hazıra konmanın izi yoktur. Eğer bugün, sürece devam eden kadrolarımız, bunca saldırıya, bunca karalamaya rağmen saygınlıklarını koruyabılmışlerse, hiç bir girişimimizin temelinde ihanet, yarıyolda bırakma ve dalavere bulunmayışındandır.

Kadrolarımızın içinde bulunmadığı hiç bir hareket, ya da örgütlenme kalıcı olmamış ve gelişememiştir. 1974 sonrası Kürdistan'da TİP, TSİP gibi örgütlenmelere Komal-Rızgari grubu dışındaki

riya Awêrte hatin mehkeme kirinê. Piraniyên serokên "Sosyalistên Rojhilatî" jî, ji ber axaftinên xwe yên nav DDKO yan di nav DDKO yan de hatin mehkeme kirin. Ciyê qalkirina rezaletên 12 Adarê ne ev der e.(....) Lê rastiyeke li vê derê ew e ku li cem sîxurî, teslîmiyetî, oportonûstî û bazirganiyên bi MIT ê re; hin hevalên me yên mêrxas jî, ku bi tiliyan dihatin jimartin, hebûn û problemên Kurdistanê li gora zanebûna xwe ya wê demê parastin. Evana hîç tu bazirganiyê qebûl ne kirin. Li dijî tirsfirandinên dewleta qolonyalîst, li dijî qûlopiloyên oportonîstan ku diqeriyan û di gotin; "Evana me dibin îmhayê", li dijî hêrîş û tehdidên her awayê ew çewa rast dîtin bi wî şiklî hereket kirin. Mesela Kurdistan û DDKO yan parastin. Problemên di dadgehên qolonyalîstan eşkere hatin parastin, li gor ku hewcebûn hatin nivîsandin û wê hê jî bê nivîsandin.(....)

Parastin û ne parastina mesela Kurdistan li pêşiya dadgehên qolonyalîstan, mixrikên çepê Kurd hê jî kûr kiribû.

Danîna bingeha kirinên siyasî ya îro li Kurdistan destpêka 1974 a û dawiya wî ye. Di sazbûna "çep"ê Kurd piştî 1974 an gelek qilopanî hene. Firehî qalkirina van ji armanca civinê dûr dixe. Lê em dixwazin hema bêjin ku di sazbûna tevgera me de şopa qilopaniyek biçûk, mafê şexsî, yan jî hazirgepî tune ye. Ger qadirên me yên ku hê rêçê didomînin, li gel ewqas hêrîş û reşkirinê rûmetiya xwe parastine, ev ji wî tê ku di tu xebatekî me de; îxanet, qilopanî û nîve rê hîştin tune ye.

Hîç hunak yan jî hareketek ku qadirên me tê de tunebûye berdiwam nekiriye û pêş ve neçûye. Piştî 1974 a li Kurdistanê ji gruba Komal-Rizgarî ketibe, hemû rewşenbirên Kurd wek berê di nav hêzên weka TIP, TSIP ê de cî girtin. Belê di bin rêça Rizgarî ya îdolojîk pelişîn, tu pêşveçûn şanî nedan. Ew kesên ku wezîfa wan

Kürt aydınları, eskisi gibi katıldılar. Ama, Rızgari'nin ideolojik-siyasal süreci altında ezildiler, herhangi bir gelişme gösteremediler. Tüm çabalara rağmen, icazetli "sol"u Kürdistan'a taşımakla görevli olanlar, varlık gösteremediler. Öyle ki, Özgürlük Yolu'nun ileri gelenleri, 12. sayılarında özeleştiri yapıp TİP'ten ayrıldılar. Bu konu çok ciddi değerlendirilmelidir.(....)

Bilindiği gibi, 1975'e gelinceye kadar, Kürdistan'ın ülke varlığı, ulus varlığı, tarihi, kültürü velhasıl herşeyi inkâr edilmekteydi. Öncelikle bu inkâra karşı mücadele ile işe başlamak düşünüldü. Komal, bu düşüncenin ürünüdür. Türkiye'de ilk defa, Kürdistan tarihi, kültürü ve sosyo-ekonomik durumu ile ilgili yayın yapmak üzere bir yayınevi kuruluyordu. Komal'ın kuruluşu tarihi bir olaydı. Ve de biz, ne tür saldırılarla karşı karşıya kalacağımızı bile bile bu işe girişmiştik. Nitekim çok geçmeden, hem sömürgecilerin, hem de sosyal-şoven Türk "sol"u ile sağ oportünist Kürt "sol"unun saldırılarına maruz kaldık. Ama, Komal yıkılmadı. Her türlü saldırıya karşı direndi. Ve bugün, O, bütün dünyanın tanıdığı, saygı duyduğu, verilerinden yararlandığı, kürdistan devrimine ait yerleşmiş bir kurumdur. Ve bugün, O, sömürgecilerin adını duyduklarında irkildikleri, Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemeleri tutanaklarında yazılı olduğu gibi; her gruba ait bir çok militanın ilk bilincini aldığı bir okuldur.

Değerli Arkadaşlar;

Kürdistan tarihini, kültürel değerlerini,folklorunu ve soyo-ekonomik durumunu araştırmak yetmiyordu. Kürdistan devriminin ideolojik ve siyasal temellerini oluşturmak da gerekiyordu. Onun için bir araca ihtiyaç vardı. Rızgari'nin doğuşu da böyle oldu. Hazırlanan bir DEKLARASYON taslağı üzerinde, Kürdistan devrimiyle ilgilenen 150'den fazla kişi ile tartışıldı, eleştirileri ve

kişandina "çep" ê îcazetî ber bi Kurdistan bû, kirin nekirin nikarîbûn hebûna xwe şanîdin. Wisa ku serkirdeyên Riya Azadî di hejmara xwe ya 12 an de rexne li xwe girtin û ji TIP ê qetiyan. Dibê ev pir cêdî bê mitale kirinê.(....)

Weka ku tê zanîn heta 1975 a hebûna dîrok û çand û netew û welat bi her tiştî ve dihat înkar kirin. Berî her tiştî hat fikirandin ku bi têkoşîn li dijî vê înkarê bê sekinadin. KOMAL fêkiyê vê fikirandini ye. Ev yekemîn cer bû ku li Tirkiyê weşîngehek dihat avakirin ku li ser rewşa dîrok, çand û sosyo-ekonomiya Kurdistan lêkolînê bike. Sazbûna Komal bûyereke dîrokî bû. û gava me bi vî karî destpêkir, em zanibûn emê li li dijî çi hêrîşa hember hevdu bibin, lê dîsa em ketinê. Û hê wextêkî kin jî derbas nebûbû, em marûzê hêrîşa qolonyalîstan, sosyal-şovenîstên çep yên Tirk û oportunîstên çep yên Kurd man. Lê Komal xwe paş neda. Li dijî hemû hêrîşan têkoşîna xwe domand. Û ew îro di şoreşa Kurdistan de hêzekî ciyê xwe girtî ye, û dinya wî nasdike, rûmetiya wî dike û ji weşanên wî feyde digre. Û îro ew, gava navê wî ji aliyê qolonyalîstan tê sakirin xof dide nav wan, weka ku di ewraqêndadgehên Diyarbekrê de hatiye nivîsandin, ew xwendegehek e, ku piraniya milîtanan zanebûna xwe ya ewilîn ji girtine.

Hevalên hêja!

Lêkolîn li ser rewşa dîrok û çand û folklor û sosya-ekonomiya Kurdistan têr nedikir. Avakirina bingeha şoreşa Kurdistan ya îdeolojîk û siyasî jî pêwîst bû. Ji ber vî hewcebûna pêkanînek hebû. Sazûmaniya Rizgarî jî wilo pêkhat. Li ser teslaxê DEKLERASYONEK ê bi 150 kesan zêditir hat axaftin, bi wan kesên ku serê xwe bi şoreşa Kurdistan dêşandin. Rexne û pêşneyaran wan hate girtin. Di nav wan de hin kes hebûn ku Deklerasyonê hemû qebûl kiribûn û dîsa jî çûn siyasetên din çêkirin.(...) Ger hun vîna di Rizgarî hej-

önerileri alındı. Ki, bunların arasında, Deklarasyonu tümü ile kabullenip sonradan başka siyaset oluşturanlar dahi vardır.(....) Rızgari'nin 1. sayısındaki "NEDEN YENİ BİR YAYIN" başlığı altındaki yazıyı okursanız, derginin çıkarılış ilkelerini 13 madde halinde görürsünüz. Bu maddeler, yukarıda sözü edilen Deklarasyondan alınmıştır. Ki, Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesinde 1980 sonrası yargılamalarda örgüt programı kabul edilerek arkadaşlarımız cezalandırılmışlardır.

Komal gibi Rızgari de türünde ilkti. Türkiye'de ilk defa bu muhtevada bir dergi çıkıyordu. Sömürgecilerin tepkisi, beklediğimiz bir tepkiydi.

[Devamı gelecek sayıda]

(★) Bu yazı 7-8-9 Ağustos 1986 tarihindeki, Rızgari Avrupa birimler toplantısında, Rızgari Avrupa Sekreterinin açılış konuşmasından alınmıştır.

mara 1 î de nivîsandina bi navê "Çıma Weşaneke Nuh" bixvînin, hunê armancên derxistina Kovarê di 13 bendan de bibînin. Ev bendên han ji Deklerasyona ku navê wê li jorê derbas dibe hatine girtin. Û di dadgeha Awertê ya Diyarbekrê de piştî 1980 ê yan wek proxrama hunak hatiye qebulkirin û hevalên me bi vê sebebê hatine cezakirin.

Rizgarî jî weka Komal bi awayê xwe yek bû. Li Tirkiyê kovarekê wilo bi vê mixteweya cara ewil bû, derdiket. Hêrîşên qolonyalîstan ew hêrîş bûn ku em ji xwe li benda wan bûn.

Dumahîk di hejmara bê de

**Ev nivîs di civîna Liqên Rizgarî Li Ewropa di 7-8-9 Gelawêj 1986 an de ji axaftina destpêkê ya Sekretariya Ewropa hatiye girtin.*

HABER

RIZGARİ DAVALARINDA KARAR

☐ İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinde görülmekte olan 84 sanıklı Rızgari davası 23 Şubat 1987 tarihinde sonuçlandı. Sanıklardan Sedat Güçekti ve Abdurahim Gümüştekin ömür boyu, 27 sanık 2 yılla 24 yıl arasında değişen hapis cezalarına çarptırıldılar. Geri kalan sanıklar beraat ederken, 3 sanığın dosyaları tefrik edildi. İstanbul Rızgari davası 1982 yılından bu yana sürmekteydi.

Diğer yandan Diyarbakır Rızgari davası, Askeri Yargıtay tarafından usülden bozuldu. Aynı davada örgüte üye olma suçundan 8 yıl ceza alan ve halen Malatya cezaevinde bulunan Rıza Sayın'ın cinayet suçundan almış olduğu hapis cezası da bozuldu.

Diyarbakır'da Rızgari hakkında açılan 3 davada ise, 5 yıl 4 ay hapis cezasına çarptırılan Komal yayınevi dağıtım görevlisi Ahmet Kan'ın tutukluluk süresi göz önüne alınarak tahliyesine karar verilirken, Ferhat Sağnıç, Serin Esen Kotan, Mehmet Şirin Kaplan, Hasan Işık ve Tevfik Yıldırım adlı sanıklar beraat ettiler.

"T.C'NİN KÜRDİSTANA SALDIRISINI PROTESTO EDİYORUM"

İstanbul davasında tutuklu olarak yargılanan sanıklar siyasi sa-

NÛÇE

BIRYAR DI DAWAN RIZGARÎ DE

☐ Dadgeha leşkerî ya gerandina avarte ya Istanbolê, li dawa Rizgarî, ku 84 kes te de ye, di 23.02.1987 an de nihêrt. Divê dawayê de Sedat Gunçektî û Abdurahîm Gumuştekîn mûebet, 27 kes jî navbera 2 û 24 sal hikum xwarin. Kesên din hatin berat kirin û dosya 3 kesan jî hate tefrîk kirin. Dawa Rizgarî li Istanbolê ji 1982 an bi vir de berdewam bû.

Ji alî din Yargitaya Leşkerî dawa Rizgarî ya bingehî li Diyarbekrî ji adet xera kir. Di wê dawa de ceza Rıza Sayın ji bo kuştinê jî hate xerab kirin. Riza Sayin ji bo endametî di nav rêxistin de berî 8 sal cêza xwarîbû û hê jî di girtigeha Meletya de ye.

Di dawa 3 an ya Rizgarî li Diyarbekrî jî, berpirsiyarê belavkirina weşanên Komal, Ahmet Kan, ku 5 sal 4 meh cêza xwarîbû, ji ber mayina xwe ya di girtigehê de hate tehliye kirin; Ferhat Sağnıç, Serin Esen Kotan, Mehmet Şîrîn Kaplan, Hasan Işik û Tevfîk Yildirim jî hate berat kirin.

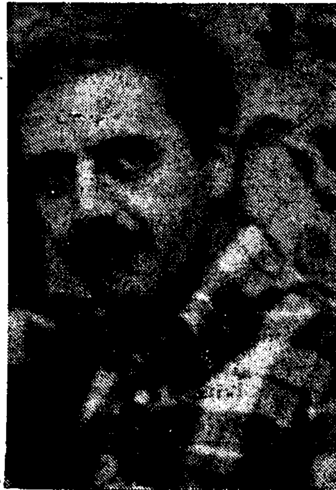
"ÊRÎŞA T.C LI SER KURDISTANÊ PROTESTO DIKIM"

Girtiyên ji dawa Rizgarî li Istanbolê piştê parastina xwe ya siyasî, cezayên giran xwarin. Di dawa Rizgarî li Diyarbekrê jî Abdul-

vunma yaptılar ve ardından ağır cezalara çarptırıldılar.

Diyarbakır'da görülmekte olan Rızgari davasın da Abdullah Uzun sadece yaptığı siyasi savunmadan ötürü 1 yıl 4 ay ağır hapis cezasına çarptırıldı.

A. Uzun daha önceki celselerde yapmış olduğu savunma sırasında; "....Savunma yapıyorum diye hakkımda dava açacaksınız ve ben, yine savunma yapacağım ve siz, yine ceza vereceksiniz..." diyen Abdullah Uzun, savunmasında şunları söyledi; "Askeri Yargıtay ve mahkeme bize karşı politik bir tavır içinde. Halbuki biz Kürdistan'da yaşayan aydınlar olarak buna karşı gelmekteyiz. Siyasi savunmalarımızı bu yönde yapmaktayız.."

Abdullah UZUN

A. Uzun savunmasını şöyle bitirdi; "...savunmanın bu denli dışlandığı yargı kurumlarının önünde yargılanmak istemiyorum"

Diyarbakır'da geçtiğimiz gün yapılan son duruşmada ise, tutuklu olarak yargılanan Yakup Çiçek, Abdullah Uzun ve Şeyhmus Özgen hazır bulundular. Savcı sanıklar hakkında 20'şer yıl ağır hapis cezası istedi. Tutuklu sanıklar adına söz alan Abdullah Uzun; "T.C katliamı bahane ederek, Kürdistan'a saldırdı. Bu eylemi şiddetle protesto ediyorum" dedi.

Duruşma savcının istemi üzerine ileriki bir tarihe ertelendi.

lah Uzun, tenê ji ber parastina xwe ya siyasî 1 sal 4 meh cêza xwar.

Abdullah Uzun berî di dadgehê da wisa gotîbû; "...Ji bo ku ez parastina xwe ya siyasî dikim, hun dê cêza bidin min, û ez dê car din parastina xwe ya siyasî bikim, hun dê cardin cêza bidin min..."

"...Dadgeha Leşkerî û Yargitay li hember me di tewrekî polîtîk de ye. Em kesên ronakbîr, ku li Kurdistanê dijîn, li hember vê radiwestin. Parastina xwe ya siyasî di vê îstîqametê de dikin...." Di gotina xwe ya paşî de jî Abdullah Uzun wisa got; "Di pêşiya qûrûmên Yargiyê, ku li wir heqê parastina siyasî tune de naxwazim derheqa min de biryar bê girtin"

Di dadgeha dawî ya ku, di van rojên paşî de li Diyarbekrê çêbû, Yakup Çîçek, Abdullah Uzun û Şêxmûs Özgen ji amede bûn. Sawcî ji bo her yekî 20 sal cêza xwast.

Abdullah Uzun, bi navê girtiyan peyivî û got; "T.C, qetlîama mana kir û êrîş bir li ser Kurdistanê, vê biryarê protesto dikim"

Dadgeh ji bo pêşerojê hat texîr kirin.

Sömürgeci T.C'nin sürgün politikasına ve Güney Kürdistan'a saldırısına karşı eylemler

☐ T.C'nin son günlerde yoğunlaşan ve uygulamaya konmak üzere olan sürgün politikasına karşı Kürdistan'daki çeşitli siyasi hareketler protesto eylemlerine girişti. Bu çerçevede Rızgari'nin (Almanya) de katıldığı ortak bir bildiri yayınlandı.

Almanya'daki Türk Konsolos'lukları önünde yapılması gereken protesto eylemlerinden Münster'dekini Alman ilerici ve demokratlarının da katılımıyla Rızgari gerçekleştirdi. Arkadaşlarımız Berlin'de THY bürosunu işgal ettiler. Ayrıca Kürdistan Öğrenciler Komitesi'nin Dortmun'daki THY acentasını işgal eylemine katılındı.

Hollanda'nın başşehri Amsterdam'da bir grup arkadaşımız, THY bürosunu işgal ettiler. İşgal iki saat sürdü. Ayrıca yine Hollanda'nın Denhaag şehrinde ortak eylem sonucu, UNICEF'in binası işgal edildi ve 200 dolayında yurtseverin katılımıyla kitlesel bir yürüyüş düzenlendi.

Öte yandan Yunanistan'ın başşehri Atina'da ise, üzerinde "Türk ordusu Kürdistan'dan defol/Rızgari" yazan kara bir çelenk Türk elçiliğinin önüne bırakılmak istendi, fakat polis tarafından engellendi. Ardından içinde Rızgari'nin de bulunduğu bir grup Türkiyeli ve Kürdistanlı devrimci Elçilik önünde açlık grevine başladılar.

Rızgari'nin Avrupa Sekreterliği sürgünleri ve Türk ordusunun Güney Kürdistan'a yeniden saldırısını protesto eden bir bildiri ya-

Aksiyonên li dijî polîtîka îskanê ya T.C ya qolonyalîst û li dijî hêrişên ser Kurdistana Başûr

☐ Li dijî polîtîka îskanê ya T.C, ku di rojên dawî de zêde dibe; rêxistinên Kurdistanê aksiyonên protesto pêkanîn. Di vî çarçavî de belavokeke ku Rizgarî (Elmanya) jî tê de bû, hate weşandin.

Hin aksiyonên protesto ku li pêş qonsoliyên Tirk li Elmanya bihata çêkirin; yek ji wan li Munsterê bi piştgiriya pêşverû û demoqratên Elman, Rizgarî anî cî. Hevalên me li Berlinê bûroya THY îşxal kirin. Li Dortmundê jî heval bi Qomîta Xwendekarên Kurdistan re bûroya THY îşxal kirin.

Grubek ji hevalê me, li peytaxtê Holanda, di Amsterdam de bi ser bûroya THY ve girtin. Ji bilî vê jî, li bajarê Denhaag bi şiklekî şirîkî xaniya UNICEF jî hate îşxal kirin û meşekî bi 200 kesên welatparêz pêk hat.

Li Atîna, peytaxtê Yunanîstanê jî, çelengekî reş ku li ser "Ordiya Tirk ji Kurdistanê def be/Rizgarî" hatibû nivîsandin ber sefereta Tirkiyê hate danîn. Belê polîs asteng danî û ne hişt, ku çeleng li wir be. Piştê vê, grubek şoreşger ji Kurdistanê û ji Tirkiyê, ku Rizgarî jî di nav wan de bû, ber sefereta Tirkiyê dest bi greva birçîbûnê kirin.

Sekreteriya Rizgarî li Ewropa li dijî îskan û hêrîşên Ordiya Tirk ser Kurdistana Başûr belavokeke derxist û protesto kir. Di belavo-

yınladı. Bildiride "aramızdaki çelişki kiminle ve hangi nedene dayalı olursa olsun; güçlerimizi sömürgeci saldırganlara yöneltmemiz gerektiği" bildirildi.

"İ. Beşikçi ve Recep Maraşlı'ya özgürlük" kampanyası devam ediyor

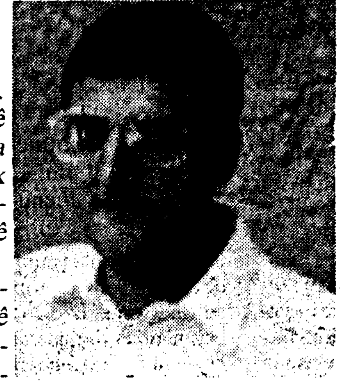
İSMAİL BEŞİKÇİ

☐ Duisburg/ Komal, Osnabrück/ Kürdistan Kültür Merkezi (B.Almanya) tarafından başlatılan "İ. Beşikçi ve Recep Maraşlı'ya Özgürlük" kampanyası, Avrupa'nın bir çok ülkesinde dayanışma mesajları ile karşılanıyor.

Kampanya bünyesinde, Özal, Evren ve Türk Adalet Bakanlığı'na gönderilmek üzere yazılan Almanca orijinalli açık mektuba şimdiye kadar 200'e yakın bilim adamı, tanınmış gazeteci ve yazar imza attılar. Kampanyanın başarıya ulaşması temennilerini ileten İsviçre Yazarlar Federasyonu Başkanı, Bayan Mouse BOULANGER (İ. Beşikçi, 10 yıl hapis cezasına çarptırılmasına "neden" olan mektubu Bayan Boulanger'e yazmıştı) "açık mektub"a imzasını koyanlar arasındadır. Dünya Sosyologlar Federasyonu Sekreteri Felix Gayer, Evren'e yazdığı mektupta, Beşikçi'nin özgürlüğünün garanti altına alınmasını istedi. Kampanyaya bağlı olarak açılan açılan imza kampanyasına ise, şimdiye kadar 3000 bine yakın avrupalı katılmış

kê de hatibû nivîsandin; "Mixrikên nav me bi kî re û çewa dibin bira bin, pêwist e, ku em hêzên xwe berdin ser dijminê har û kedxwar."

Qempanya "Azadî, ji bo İsmail Beşikçi û Recep Maraşlı" berdiwam dike

RECEP MARAŞLI

☐ Qempanya "Azadî" ji bo İ. Beşkçi û R. maraşlı" ku ji aliyê Komal/Duisburg û Navendiya Çanda Kurdistan /Osnabrück hatibû destpêkirin, li piranî welatên Ewropa mesajên piştgiriyê distîne.

Nameyek Vekirî bi zimanê Elmanî, ku di nav karân qempanyê de hatibû amedekirin ji bi rê kirinê ji Özal, Evren û Wezîrê Edaletê re; heta niha ji alî nêzikê 200 mirovên zane, rojnemevan û nivîskarên bi nav û deng hat îmza kirin. Seroka Federasyona Nivîskarên Swîsrê, berêz Boulanger (İ. Beşikçi 10 sal cêza ji bo şandina nameyekî ji Boulanger re, girtîbû) bi temeniyên serketina qempanyê di nav wanên ku "nameya vekirî" îmza kirinê de ye. Sekreterê Federasyona Civakşînasiyên Dinê, berêz Feliks Gayer di nameyê ji Kenan Evren re nivîsandibû de, ji wî xwast ku, azadiya I. Beşikçi bigirin bin gerantiyê. Li cem vî qempanyeyek jî, ji imzakirinê re hatibû vekirin. Heta îro ser 3 hezar Ewropayî ketine vî qempanyê.

bulunmaktadır.
Türkiye'nin Bonn Elçisi, Oktay İşcen'e 26.01.1987 tarihinde mektupla başvuran SPD (Alman Sosyal Demokrat Partisi) parlemento fraksiyonu başkan yardımcısı Parlementer Alfred Emerlich ise, kendisine Beşikçi ve Maraşlı'nın durumu ile ilgili bilgi verilmesini istedi.
Recep Maraşlı İngiltere PENN klübü şeref üyeliğine seçildi. Harold Harris, Penn ingiltere merkezinden bunu bir mektupla ona iletti,, fakat mektup Maraşlı'ya verilmedi.
Enternasyonal insan hakları ligası Batı Berlin seksiyonu, Turgut Özal'a gönderdiği mektupta;
"...Sayın Başbakan;
Enternasyonal insan hakları ligasının Berlin seksiyonu sizden iki tutuklunun serbest bırakılmasını diliyor...
Çalışmalarında Kürt sorunu konu alan İ. Beşikçi, özellikle Batı Avrupa'da tanınmaktadır..Sayın Maraşlı ise, Beşikçi'nin kitaplarını yayımladı..Bilgilendiğimize göre, iki tutuklu da, ağır tutukluluk şartlarında yaşamaktadırlar. Bu özellikle sayın Maraşlı'yı endişe verici sağlık koşullarına itmiştir...
Sizden ricamız, iki tutuklunun da, uzun yıllar zor koşullar altında tutukluluk durumları gözönünde tutularak serbest bırakılmasıdır.
Bize vereceğiniz cevaptan dolayı şimdiden teşekkürler.
Liga adına, Findeissen/ 24 Şubat 1987-Berlin"
Kampanyayı yürüten kurul, Uluslararası Af örgütü (AI) ve Ezilen Halklar Cemiyeti'nin kampanyayı desteklediklerini, genel olarak kampanyanın başarı ile yürüyen çalışmalarının, pratiksel sonuçları itibarıyla hedefine yöneldiğini, bu gibi politik çalışmaların Türk politikası üzerinde etkin bir rol oynayacağını, Avrupa kamuoyunun ise, İ. Beşikçi ve R. Maraşlı örneğinde olduğu gibi yoğun bir dayanışma potansiyeli olduğunu belirmektedir.

Serokê duyemîn yê fraksiyona SPD, parlementer Alfred Emerlich, ji Elçiyê Tirkiyê li Bonn, Oktay Işcen re di 26.01.1987 an de nameyekî şand û xwast ku li ser rewşa İ. Beşîkçî û R. Maraşlı bê agahdar kirin.
Maraşlı ji aliyê PENN'ê li Ingîltere wek endamekî bi rûmet hate nasîn. H. Harris ji navenda PENN'ê ji bo vî nameyek ji R. maraşlı re bi rê kir, lê name negihîşte destê wî.
Liqê Mafê Mirovatî yê Navnetewî, seksiyona Berlîna Rojava di nameyê xwe yê ku ji T. Özal re şandibû, dinîvisand;
"...Berêz Serokser;
Liqê Mafên Mirovatî yê Navnetewî, seksiyona Berlînê ji we daxwaza serbest berdana 2 giriyan dike...
İ. Beşikçi ku di xebatên xwe de li ser pirsa Kurdan disekine li Ewropa Rojava bi taybetî baş tê naskirinê. Maraşlı jî pirtukên wî weşandiye...
Weka ku heya me jê heye herdu girtî di bin rewşa şertên girtiyatiyê giran de dijîn. Ev bi taybetî mîrze Maraşlı xistiye bin şertên sihhatiyên dijwar ku endîşe dide...
Daxwaza me ji we ew e ku rewşa wan ya dijwar ku bi salan girtigehê de ne, bê ber çavdayinê û herdu jî bên berdan.
Emk spasî we dikin...
Bi navê liq, Findessen
24.02.1987-Berlîn"

Qomîta ku qempanyê dajot ji aliyê AI û Civaka Gelên Bindest dihat piştgirî kirin. Li gor qomîtê qempanya xebatên xwe bi serfirazî didomîne û bi karên xwe yên armancî ber bi hedef de ye; ev xebatên wilo li ser polîtîka Tirkan wê rolekî mezin bilize û weka ku di wekoka I. Beşikçi û R. Maraşlı de cûr be cûra Ewropa nîşan dide ku potansiyelek ji bo piştgiriyê tê de heye.

Navnîşan / Yazışma adresi; Poslagerkarte 016217 B, 4200 Duisburg 1, BRD